

schen van hem moeten schrikken, als hij zich maar even beweegt. En daarna als student, wanneer na den dispuutavond bij prof. Denners plotseling „de voorhang van den tempel der Oneindigheid” voor hem wordt vaneengescheurd en het hem is „alsof hij van de opperste toppen van het begripen op het leven neerblikte, hij zelf er buiten staande — alsof hij plotseling ziet en gevoelt het hooge Mysterie van dat Leven, het Doel, het Alles.”

Na dien sterken schok in de evolutie van zijn leven, wacht hem de harde strijd tegen zijn vader, dien hij gewoon was lief te hebben en te vereeren. Maar de wreedste ontgoocheling is dat hij háár Carla, de begeerde vrouw, begeerd ook om haar te maken tot zijn gelijke, tot een vrouwelijke editie van hemzelf — gelijk een cynische vriend het uitdrukt — leert zien, zooals zij werkelijk is, „ontdaan van het schitterend goudweefsel zijner illusiën.” En heel mooi zien wij hem dan ten slotte weer in zijn aarzeling om met Anna Denners te gaan leven. In dat slot is alleen jammer dat de schrijfster te veel aan haar verzoeningslust heeft toegegeven. De oude Meryan, de man van de verstandsconventies, komt zijn zegen schenken aan deze vrije liefde, die toch in zijn oog een misdaad moet blijven tegen de maatschappelijke orde. Maar wat erger is, Barthold gaat, om zijn vader te sparen, voorgoed het land uit. Wordt hij hier, op bijna de laatste der 465 bladzijden, zwak? Want wel redeneert Anna met cosmopolitisch opportunisme, „dat voor den socialen hervormer alle grenzen wegvallen en hij zijn vaderland vindt overal waar de strijd tusschen kapitaal en arbeid woedt,” maar Barthold weet heel goed „dat zijn eigen land hem het meest noodig had, dat dáár vooral in alle lagen der maatschappij het heilig vuur ter bevrijding moest worden aangewakkerd.”

Naast Barthold wordt de vader Meryan vooraan gezet. Hij is het type van den man met de kapitalistische wereldbe-

schouwing en het heeft mej. Huygens moeite moeten kosten deze haar zoo antipathieke figuur met zooveel . . . schijn van onpartijdigheid te teekenen. Maar zij teekent uitmuntend, met forsche, krachtige lijnen, het onnoodige verwaarloozend, zoodat het beeld scherp staat in het gezichtsvlak. Wat zegt men van deze schets van Barthold's moeder,

. . . altijd opgeruimd en welgemoed, prettig vindend het leven en de wereld en alles, zelden ernstig ontstemd rakend, behalve wanneer men in haar bijzijn „kwaadsprak” — zooals zij het noemde — van dat leven of twijfelde aan de liefde van een Helmelschen Vader, die alles ten goede voor zijn kinderen beschikte . . . Er waren wel eens vervelende tijden, waarin zij een poosje verdriet had, maar Hij loste toch weldra alles weer op. Hoe kon iemand dus twijfelen aan Zijne goedheid.

Zij zag haar zoons tot mannen opgroeien zonder zich ooit af te vragen, hoe de onzichtbare elementen hunner natuur zich ontwikkelden, wat er groeide diep in hun ziel, wat er verborgen was achter het vergenoegd gelaatsmasker van haar oudste, achter het peizend voorhoofd van zijn broeder, wat er omging in haar stille Baby, die van een blozende wildzang plotseling een bleek, stijf ingetogen jong meisje was geworden. Het kwam zelfs niet bij haar op, dat er iets anders in hen omging dan in haar eigen weinig gecompliceerde zieltje . . .

Zoo zijn er veel van die frappante portretten in het werk van mej. Huygens. Daarbij tooneelen van groote dramatische kracht en tevens telkens kleine, fijne trekken, opmerkingen, aanduidingen, die van een diepe levenskennis getuigen en ook van het talent om in het leven te onderscheiden, wat het belangrijke is en wat het onbelangrijke, wat het beslissende is en wat enkel maar zoo schijnt. En met zooveel onstuimigen overtuigingsdrang wordt dit alles uitgestort in een bruisenden stroom, dat het, reine echtheid van gevoel uitparelend, den glans van het Woord mist. Er is hier sterk moderne woordkeus naast echt conventieele breedspakigheid. Er zijn honderden woorden te veel in dit boek. Ja, de woorden zelf zijn maar ongezuiverd neergeschreven; er staat „wezenheid” voor wezen en „ik-